

Különleges igazságszolgáltatás

Lekció: 5Móz 7,1-6, 17-21/Textus: Bír 3,1-11

2025. szeptember 21.

Kedves Testvérek!

Hadd kezdjem egy gyülekezeti tagunk történetével a mai igehirdetést, aki egyszer, amikor az Aldiból biciklivel este ment haza itt a lakótelepen, egy autós olyan közel ment hozzá, hogy szinte feltolta az út szélén parkoló kocsisorra. Ugyan nem lett nagyobb baja, de feljelentést tett a rendőrségnél, testi épségének veszélyeztetése miatt. A rendőrség kivizsgálta az ügyet és mivel a térfelügyelő kamerák nem vették fel a történeteket, a rendszámot nem jegyezték fel, az autóvezető nem volt előállítható. Viszont testvérünk 50 ezer Ft bírságot nyert a feljelentéssel, mert biciklivel egyirányú úton hajtott be a történetek során és az bizonyítható volt. Biztosan össze tudnánk még sokféle tapasztalatot gyűjteni az olykor nem, máskor pedig sikeresen működő igazságszolgáltatásról. Bűnnel és bűnözéssel teli világunkban szükség van a rend fenntartására és helyreállítására. Sőt, még a nem keresztyénekkel való beszélgetésekben is azt látom, hogy egyetértünk abban, hogy szükség van igazságszolgáltatásra. Mintha egyetemesen szívünk mélyébe lenne írva, hogy az nem lehet, hogy irgalmatlan kivégzések mögött állók, gondtalanul éljék tovább életüket, nem történhet meg, hogy brutális gyilkosságok elkövetői büntetés nélkül megússzák és még sorolhatnánk. A rendbontás rendszabályozást, a bűn büntetését von maga után, akkor is, ha azok az intézmények, amikhez az igazságszolgáltatás tartozik, nem feltétlenül tudják hiánytalanul ellátni feladatukat.

A Bírak könyvét részről részre tanulmányozó igehirdetéssorozatunk mai szakaszában Isten különleges igazságszolgáltatására csodálkozhatunk rá. Nézzük meg a körülményeket, ahol megjelenik Isten igazságszolgáltatása, majd járjuk körbe, hogy milyen ez a különleges igazságszolgáltatás.

Először tehát nézzünk rá azokra a körülményekre, melyekben Izrael élt. Józsué halála utáni időszakban vagyunk, amikor felnőtt egy új nemzedék, mely elfordult Istentől. Nagyon egyszerűen azt mondja erről a Bírak könyvének írója: „gonoszul cselekedtek az Úr fiai az Úr szemei előtt, és elfeledkeztek az Úrról.” Pedig az Ígéret földjére való bevonulás előtt Isten előre felkészíti népét: „ne félj tőlük, hanem emlékezz vissza arra, mit tett Istened, az Úr a fáraóval és egész Egyiptommal”. Izrael helytállásának a záloga az lett volna, hogy tudja kihez tartozik és hűségesen ragaszkodik Óhozá. Isten, mint szövetséges társ, kicsit másként fogalmazva azt mondta népének a felkészítésében, hogy „ott leszek veled, én viszek oda be, én harcolok veled, kösd hozzám szíved, bízz bennem és ha félsz, egyszerűen emlékezz vissza arra, hogy hogyan cselekedtem már korábban, hogyan szabadítottalak meg a lehetetlenből, a fáraó kezéből, magából a halálból. Hozzám tartozol, a hatalmas Úrhoz és Szabadítóhoz, emlékeztess magad arra, hogy ki vagyok és mit tettem már meg érted”. Első üzenetként el is vihetjük a szívünkben ma reggel: igenis emlékeztetni kell magunkat arra, hogy kicsoda a mi Urunk! A bűn vakká tett nemcsak magunkra, másokra nézve, hanem Istenre nézve is. Nem látjuk tisztán sem hatalmát, sem hűségét, sem szeretetét. A Tolvaj, aki azért jött, hogy lopjon, öljön, pusztítson, örömmel erősíti szívünkben a hamis narratívákat Istenről. Ezért a sötét helyzetekben nem szívünk érzései és érzékelései szerint kell Istenhez kapcsolódnunk, hanem ésszel, tudással, önmagunk emlékeztetésével.

De nemcsak, hogy nem emlékezett Izrael arra, hogy kihez tartozik, hanem engedetlen volt arra nézve, amit Isten parancsolt neki. Nem űzte ki az idegen népeket az Ígéret földjéről, ahogyan azt Isten kérte tőle: „oltáraikat romboljátok le, szent oszlopaikat törjétek össze, szent fáikat vágjátok ki, istenszobraikat pedig égessétek el! Hiszen te Istenednek, az Úrnak szent népe vagy. Téged választott ki Istened, az Úr valamennyi nép közül, amely a földön él, hogy az ő tulajdon népe légy”.

Az egész könyvben csak egyetlen helyen szerepel úgy Isten, mint aki a nép imádatát élvezi, amikor a nép Őt szolgálja és emlékszik arra, hogy mit tett. Ez pedig Józsué életének idején volt, amiről a 2. rész 7. versében számol be a szentíró. Az összes többi esetben a nép az ott élő kánaáni törzsek termékenységi isteneit, Baált és Astartét imádja. A héber ba'al szó „úr, tulajdonos”-t jelent. Izrael boldogulását, élete biztonságát nem az érte harcoló, vele szövetséges kapcsolatba lépő élő Istentől várta, hanem Baáltól és Astartétól. A bűn, az engedetlenség gyökere az volt, hogy a választott nép nem bízott Jahvéban, nem Őt ismerte el mindenek Urának. Ez pedig a Tízparancsolat és a Sínai-hegyen kötött szövetség felrúgását, valamint a Józsué által megújított szövetség megsértését is jelentette. Ennek fényében nem meglepő, hogy a szentíró az izraeliták „gonoszságát” az alapján határozzák meg, hogy kit imádnak vagy szolgálnak.

Visszatérő mondata az egész Ószövetségnek, hogy „azt tették, amit rossznak lát az Úr”. Az idegen népek teljes eltávolítása helyett kompromisszumban, sőt a házasságok és az imádat terén, a kiűzendő néppel és isteneivel éltek szövetséges kapcsolatban. Ahogy múlt héten hallhattuk, mivel Izrael engedetlen volt és hátat fordított az Istennel kötött szövetségnek, Isten nem nyújtott segítséget a népek kiűzéséhez. Ott maradtak Izraelnek próba és kísértés gyanánt. Isteneik csapdává lettek számukra, mert elhitték róluk, hogy valóban istenek és tudnak nekik segíteni. Izrael számára ez a helyzet pedig az engedelmség elmulasztott alkalmá, áldás helyett súlyos próbává és kísértéssé válik a helyzet, ami bűneik következményeként köszöntött rájuk.

De vajon büntetésként kell-e a kialakult helyzetre tekinteni? A szónak abban az értelmében, hogy a bűnnek következménye van, mindenféleképpen. Isten szent és igaz, Ő nem tűri meg a szentségtelenséget, a bűnt. De abban az értelemben, hogy mi Isten cselekvésének mozgatórugója, nem beszélhetünk büntetésről. Figyeljük meg, hogy Isten nem bosszúálló Istenként van bemutatva a könyvben, aki bosszús indulattal büntet, hanem inkább szerető Istenként, aki tiszteletben tartja a szövetséges nép integritását és szabadságát, még akkor is, ha a nép a bálványimádás mellett dönt, ami szenvedést és pusztulást von maga után. Haragszik az bűnre, de tettei tele vannak irgalommal. Sokszor a bűnök, a bálványimádás pusztító nyomai után azt kívánjuk, hogy bárcsak ne tartaná tiszteletben a szabadságunkat ennyire, bárcsak megóvna szívünk kívánságaitól, bárcsak betapasztaná a szánkat, bekötné a szemünket, lábunkat, kezünket! A Hóseás könyvében beszél egyfajta kötélről Isten, de azzal nem megfoszt valamitől, hanem éppen adni akar valamit. Ezt olvassuk Hóseás könyvében 11. részében: „emberi kötélekkel vontam őket, a szeretet kötélekével. Úgy bántam velük, mint amikor valaki, arcához emeli gyermekét”. Isten azt akarja, hogy az ember magától döntsön Őmellette és igazsága mellett, ne pedig valamiféle külső kényszerből. Nem létezik manipulált és kikényszerített igaz szeretet! Micsoda irgalom, milyen gyöngéd szeretet, hogy ha belesajdul Isten szíve az engedetlenségbe, az ember szenvedésébe, akkor is a szabadon választott és választható szeretet mellett dönt!

Azt láthatjuk, hogy nemcsak, hogy nem bosszúálló, hanem kegyelmes! Nézzük most meg közelebbről, milyen is az a különleges igazságszolgáltatás, amiben Izraelnek része van!

Bár Izrael máshonnan várja élete boldogságát és boldogulását, Ő nem fordít nekik hátat, ami három konkrét dologban ölt testet: az engedetlenség következményeivel való szembesülésben, a kialakult helyzetben lehetőség adásában és Isten elérhetőségében. Istennek ez a fajta kegyelme, hogy hagy szembesülni bűneink következményével nem igazán kedves számunkra, nem biztos, hogy egyáltalán Isten kegyelmének tekintjük. Pedig milyen fontos a gyermek nevelésben is, hogy néha engedjük megtapasztalni a gyermekeinknek azt, hogy egy-egy dolognak bizony következménye van. Ha például otthagyja a legót a földön, akkor az bizony másnap is ott van, harmadnap is és egy hét múlva is. A legó nem megy vissza magától a dobozba. Persze, ha Anya vagy Apa elpakolja helyette, akkor nem fogja megtapasztalni a legó-törvényt, miszerint amit kiborítunk, az külső fizikai erő megnyilvánulása nélkül, a gravitáció és a testekre ható tehetetlenségi erők miatt a kiborítás helyén fog maradni. A nevelés része, hogy nem bosszúból, nem gyermekünket veszélyeztetve, hanem egyedül szeretetből fakadóan, tanítás céljából olykor engedjük szembesülni a dolgok következményeivel. Ezek

egyáltalán nem kellemes dolgok, ahogyan felnőttkorban sem kellemes az, amikor Isten engedi, hogy jelen legyen az engedetlenségeink, bálványimádásaink következménye. Ha folyamatosan hajnalig sorozatokat nézünk, mert abba menekülünk, nem ment meg Isten a kóros kialvatlanságtól. Ha a családért feláldozzuk magunkat a munka oltárán, nem ment meg Isten attól, hogy otthon is túlterheltek és idegesek legyünk, ami miatt nagy valószínűséggel el fog távolodni tőlünk mind gyermekünk, mind házastársunk. Ha szorongásainkat alkohollal vagy étkezéssel kezeljük, nem ment meg Isten azok káros mellékhatásaitól. Ha folyamatosan a keserűségnek vagy az önsajnálatnak adunk helyet, nem ment meg a magunkba záródás valóságától. Azért, mert Isten kegyetlen, mert leckéztetni akar? Egyáltalán nem! Amikor bűneink következményei visszacsapnak ránk, legtöbbször Istent hibáztatjuk, miért engedte ezt meg, miért hagyott el minket? Pedig nem Ő hagyott el minket, hanem mi hagytuk el Őt! Amikor Isten engedi, hogy bűneink következményeit megtapasztaljuk, akkor egyrészt azt a törvényszerűségét tapasztaljuk, hogy a rossznak rossz következménye van, másrészt pedig Ő jelen akar ott is lenni számunkra. Ezt olvastuk igeszakaszunk elején: „ezek azok a népek, amelyeket helyükön hagyott az Úr, hogy próbára tegye velük Izráelt, mindazokat, akik már mit sem tudtak a Kánaánért vívott harcokról. Azért is, hogy Izráel fiainak az újabb nemzedékei megismerjék; és hogy megtanítsa a hadviselésre azokat is, akik azelőtt nem ismerték azt”. Isten nem mond le róluk, azt akarja, hogy helyreálljon a köztük lévő szövetséges kapcsolat. Ily módon Isten a próbát lehetőségnek tekinti arra, hogy újra megismerje Őt népe és taníthassa őket, hogy betölthessék a rájuk bízott küldetést. Megismerhetik újra azt az Istent, akiről elfeledkeztek. Az ellenséggel való kínlódás szembesítheti őket azzal, hogy kinek adták át szívük és életük felett a tulajdonjogot, ki volt az úr felettük, bennük és miért. Hibáztatás és háritás helyett pedig megérkezhet számukra tetteikre, szívük motivációira nézve az Isten igazsága, a bűnök el- és beismerése, lehetőség nyílt az azok feletti mély bánatra, és a bűnökkel, valamint a bűnös szokásokkal való szakításra. Ez egyáltalán nem fájdalom- és küzdelemmentes. Hadd mondjam ki egyértelműen azoknak, akiket ez most érint, mert bűneik következményei alatt szenvednek – miközben tudjuk, hogy nem minden nehéz élethelyzet vagy próba a bűneink következménye, de itt most Izrael miatt csak ezekről az esetekről beszélünk -, hogy az ördögi körforgás, amit Izrael életén láthatunk: bálványimádás-szenvedés-Istenhez kiáltás-imameghallgatás-szabadítás-újra bálványimádás körforgása a miénk is és mindaddig nem tudunk kitörni belőle, amíg meg nem ragadjuk meg Jézust és jelenlétében nem mondjuk a gonoszt, gonosznak, a bűnt, bűnnek és nem undorodunk meg bűnünktől és nem szakítunk azzal az Ő Szentlelkének erejével, hogy kegyelméből élhessünk. Sokszor tesszük olcsóvá a kegyelmet és hisszük el, hogy Ő úgymint megbocsát, mert szeret, és nem látjuk, hogy micsoda árat fizetett Ő a bűneinkért és nem látjuk, hogy hogyan lopja meg a Vele való kapcsolatunkat a dédelgetett bűn, amiről tudjuk, hogy bűn, mégis helyet adunk neki. Azt mondta Thomas Watson A bűnbánat című könyvében, hogy a bűn szeretete rosszabb, mint a bűn elkövetése. Mert szeretni a bűnt azt jelenti, hogy szándékosan maradunk a vétekben. Azt írja: „Az igaz bűnbánó büngyűlölő is. Ha egy ember megutálja az ételt, ami a gyomrát beteggé teszi, sokkal inkább utálnia kell mindazt, ami a lelkiismeretét teszi beteggé. Nagyobb dolog megutálni, mint elhagyni a bűnt. Van, aki félelemből hagyja el a bűnét, mint ahogy viharban az ezüstneműt meg az ékszereket kidobálják a hajóból, de a hányinger, az undor bizonyítja igazából a bűn gyűlöletét. Krisztust nem szerethetjük addig, míg nem utáljuk a bűnünket.” Van kegyelem, van irgalom, de vajon jobban akarjuk-e azt, mint az édesnek tűnő bűneinket?

Menjünk most tovább Isten jelenlétének harmadik kegyelmi megnyilvánulásához, az Ő elérhetőségéhez. Amikor a nép felkiált nyomorúságában Istenhez, Ő azonnal reagál, cselekszik! Milyen igaz, hogy Ő mindig csak egy imádságnyira van tőlünk! A nép engedetlenségének következményeit nem lehet eltusolni, a bűn az bűn, ami Isten jogos ítéletét vonja maga után, de Isten nem rúgja fel népével kötött szövetségét, Ő hűséges és az Ő hűségére nézve cselekszik, lehetőséget ad az Ő megismerésére és a nép tanításra. Mi ez, ha nem kegyelem? Mi ez, ha nem igazi hűség és szeretet? Vajon át tudja-e Isten a szívünkben írni a bűneink következményeként megjelenő próbákban,

kísértésekben, hogy azok nem Isten megtorlásai életünkben, hanem jelenléte által lehetőségek? Isten tehát nem fordít népének hátat, kegyelme három területen is testet ölt: az engedetlenség következményeivel való szembesülésben, a nyomorult helyzet lehetőséggé való átalakításában és az Ő elérhetőségében.

Végül pedig csodálkozzunk rá együtt arra a különleges igazságszolgáltatásra, ami nem megtorol, hanem megszabadít! Ahogyan meghallotta Isten népe kiáltását az egyiptomi kényszermunka idején, úgy hallja meg itt is népe hangját és készíti elő a szabadulást. Az egyik írásmagyarázó az egy-egy megjelenő bíra által elvégzett szabadítást egy-egy új exodusként értelmezi, melyek mindannyiszor Isten kegyelmének megnyilvánulásai, amikor megszabadította a népet az elnyomó, halálos helyzetből. Már az első bíró, Othniél esetében láthatjuk, hogy a bírói tiszt egy olyan Istentől rendelt feladat, amely az Istentől adott időben, Tőle jövő felkenetéssel, szabadulást hoz Izrael számára az idegen uralom elnyomása alól. A bíra soha nem magától végezi a szabadítást, nem valami kitűnő katonai erény okán győz, nem volt ügyes stratégia, sem lánglelkű hazafi, aki harcba tudta szólítani népét. Ő választja ki, Ő ad neki képességeket és győzelmeket az ellenségek felett. Othniél képességeit nem ismerjük, neveltetéséről semmit nem tudunk. Azt tudjuk, hogy bátor és Jahvéhoz ragaszkodó Káleb rokonságából származik, Káleb öccsének, Kenaznak volt a fia. Arról azonban nem olvasunk, hogy miért ő lett bíró, miért ő lett a szabadító, miért ő általa végezte el Isten ezt a nagy munkát. Azt látjuk, hogy az Úr keze volt rajta, az Ő Lelke nyugodott rajta. Áldott ember volt. Izraelnek nem egy-egy személy, nem egy-egy intézmény, nem egy dinasztia, hanem maga az Isten a szabadítója. Csak egy ember, egy kicsiny kezdet, akin először valószínűleg nem is látszik milyen nagy dolgot visz végbe általa Isten. Othniélről azt olvastuk, hogy hadba vonult és Isten kezébe adta Kusán-Risathaimot, majd megnyugodott a föld negyven esztendeig. Békekorszak állt be, hogy Isten népe újra visszataláljon szabadító Istenéhez, újra élvezhesse Isten áldásait. Milyen különleges, hogy Izrael nem tudja teljesíteni Isten tervét, nem tudja úgy elfoglalni az Ígért földjét, hogy harcait Istennel harcolva, nem mondja rossznak, amit Isten rossznak mond. Isten mégsem bosszút áll, nem megtorol, hanem különleges „helyreállító igazságszolgáltatást” gyakorol népe életében, ahol közte és népe közötti szövetség megmaradása újra és újra az Ő megbocsátásán, az Ő kegyelmén múlik. Ő nyitja meg a lehetőséget a próbán keresztül a Vele való szövetségi kapcsolat gyakorlására, Ő teszi meg azt, amire Izrael képtelen: elűzi népe elől az idegen elnyomó hatalmakat és Úrként biztosítja népe számára nemcsak a biztonságot, hanem a testi és lelki jólétet is. Izrael nem saját igazsága és hűsége, hanem Isten csodálatos és megmagyarázhatatlan szeretete és irgalma folytán marad fenn.

Ami kicsiben akkor és ott játszódott Izrael életében, az nagyban játszódott a világtörténelemben, amikor az emberiség nagy elnyomója, a Sátán hajtott uralma alá minden embert, akik csak tehetetlenül vergődtek a bűn és a halál elnyomásában és fizették az adót, bűneikért gyötrődve törlesztve az Ellenségnek évezredek át. De Isten Szabadítót támasztott Fiában, hogy abban a különleges igazságszolgáltatásban részesítse az egész emberiséget, amiben egykor csak Izraelt részesítette. Ebben a különleges szabadításban mérhetetlen szeretetére, kegyelmére nézve járt el, amikor nem bosszút állt rajtunk az utálatosságaink, félelmekkel és szorongásokkal átszőtt, különböző függésekbe nyomorított életünk miatt, mert Fia magára vállalta minden konokságunk, engedetlenségünk, lázadásunk büntetését a kereszten. Őt kente fel az Isten, hogy elhozza a megkínzottak számára a szabadulást, a vakoknak a gyógyulást, a szegényeknek meghirdesse és megnyissa az Atyával való szeretetkapcsolat örök ajándékát. Nevének jelentése: Jahve a szabadító! Ő Jézus, a két lábon járó különleges igazságszolgáltatás és megtestesült kegyelem! Még lehet, hogy a földi igazságszolgáltatás még magán hordozza a bűnös világ megtörtségét, de Jézus olyan igaz Bíra, aki úgy kegyelmes, hogy határt szab a bűnnek és számonkéri azt, miközben megnyitja Isten országának, az igazi Ígért földjének minden áldását számunkra! Áldjuk és magasztaljuk Őt most! Ámen!

(Győriné Vincze Krisztina)